

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ****ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΑΡΟΧΩΝ ΚΥΡΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΔΟΜΑΤΩΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ**

Αθήνα, 17/10/2023

Αριθ. Πρωτ. : Φ80000/91133

Διεύθυνση : Σταδίου 29, 105 59, Αθήνα
Πληροφορίες : Δ. Πατούνα -Α. Λυτροκάπη
Τηλέφωνο : 2131516790 , 2131516797
Ηλ. Ταχ. : synparoxes@ypakp.gr**ΠΡΟΣ: e-ΕΦΚΑ**

- 1. Γραφείο Διοικητή**
Ακαδημίας 22, 106 71, Αθήνα
- 2. Γενική Δ/ση Συντάξεων**
Αχαρνών 27, 104 39, Αθήνα
- 3. Γενική Δ/ση Παροχών & Υγείας**
Δ/ση Ιατρικής Αξιολόγησης
28^{ης} Οκτωβρίου 54, 106 82 Αθήνα
- 4. Γενική Δ/ση Συντάξεων Δημοσίου Τομέα**
Σταδίου 31, 106 82, Αθήνα

ΘΕΜΑ: «Οδηγίες για τη χορήγηση σύνταξης αναπηρίας από κοινή νόσο»

Με την παρούσα εγκύκλιο παρέχονται οδηγίες για τη χορήγηση σύνταξης αναπηρίας από κοινή νόσο, σύμφωνα με το άρθρο 26 του ν. 4997/2022 (Α' 219), με το οποίο προστίθεται νέο άρθρο 11Α στο ν. 4387/2016 (Α' 85).

Με την επιφύλαξη των ειδικών ρυθμίσεων του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων¹, η νέα διάταξη του άρθρου 11Α ρυθμίζει ενιαία για όλους τους ασφαλισμένους των φορέων που εντάχθηκαν στον e-ΕΦΚΑ: τις χρονικές προϋποθέσεις για λήψη σύνταξης αναπηρίας από κοινή νόσο, το ελάχιστο ποσοστό πιστοποιημένης αναπηρίας, τις βαθμίδες αναπηρίας, το χρόνο έναρξης και λήξης του δικαιώματος, τα αρμόδια όργανα πιστοποίησης της αναπηρίας, ενώ περιλαμβάνει και τις απαραίτητες μεταβατικές διατάξεις.

Ως εκ τούτου, όλοι οι ασφαλισμένοι ανεξάρτητα του χρόνου υπαγωγής στην ασφάλιση και ανεξάρτητα του φορέα στον οποίο ασφαλίζονται μπορούν πλέον να δικαιωθούν σύνταξη αναπηρίας από κοινή νόσο εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι νόμιμες προϋποθέσεις με ιδιαίτερη έμφαση στο κατώτερο ποσοστό πιστοποιημένης αναπηρίας που πλέον καθιερώνεται στο 50% .

¹ Κωδικοποιητικό π.δ. 169/2007 (Α' 210).

Περιεχόμενα

A. Προϋποθέσεις χορήγησης σύνταξης λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο.....	3
1. Ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 50%	3
2. Διακοπή της ασφαλιστέας απασχόλησης.....	3
3. Χρόνος ασφάλισης σε κλάδο κύριας ασφάλισης:.....	3
B. Ορισμός και βαθμίδες αναπηρίας – όργανα πιστοποίησης	4
1. Ορισμός και βαθμός αναπηρίας.....	4
2. Όργανα πιστοποίησης της αναπηρίας.....	5
Γ. Χρόνος έναρξης δικαιώματος σε σύνταξη αναπηρίας από κοινή νόσο	6
Δ. Διάρκεια καταβολής της σύνταξης λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο	7
1. Παράταση καταβολής της σύνταξης.....	7
2. Παρακράτηση και επιστροφή αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών	7
E. Αυτεπάγγελτος έλεγχος	7
ΣΤ. Λήξη δικαιώματος.....	8
Z. Αναπηρία προγενέστερη της πρώτης υπαγωγής στην ασφάλιση.....	8
H. Καταργούμενες διατάξεις.....	9
Θ. Μεταβατικές διατάξεις.....	9
I. Πεδίο εφαρμογής	9

Α. Προϋποθέσεις χορήγησης σύνταξης λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 11Α του ν. 4387/2016, οι προϋποθέσεις χορήγησης σύνταξης αναπηρίας από κοινή νόσο είναι οι εξής:

1. Ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 50%, η οποία πιστοποιείται από ΚΕ.Π.Α.. Στο ποσοστό αυτό συνυπολογίζεται και το ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας της παρ. 2 του άρθρου 11Α.

2. Διακοπή της ασφαλιστέας απασχόλησης, η οποία διενεργείται σύμφωνα με τις διαδικασίες κάθε πρώην φορέα και τις οδηγίες αρμοδιότητας του e-ΕΦΚΑ. Ειδικότερα:

α) για τους υπαλλήλους ΙΔΑΧ του Δημοσίου, των ΝΠΔΔ και των ΟΤΑ που υπάγονται στο άρθρο 8 του ν. 3801/2009, η χορήγηση αναρρωτικής άδειας άνευ αποδοχών κρίνεται ότι αποτελεί κατ' ουσία διακοπή της εργασίας.

Ως εκ τούτου, κατά τη διάρκεια της λήψης προσωρινής αναπηρικής σύνταξης θεωρείται ότι η ασφαλιστέα απασχόληση έχει διακοπεί και εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 8 του ν.3801/2009.

β) για τους ασφαλισμένους στον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης του π. ΟΓΑ, εφαρμόζεται το άρθρο 2 του ν. 2458/1997, σύμφωνα με το οποίο η υπαγωγή στην ασφάλιση του π. ΟΓΑ παύει την τελευταία ημέρα του μήνα πριν την έναρξη συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας και για όσο χρόνο διαρκεί η αναπηρία.

Για τις προϋποθέσεις έναρξης και διακοπής της ασφάλισης εξακολουθεί να εφαρμόζεται το άρθρο 2 του ν. 4554/2018.²

3. Χρόνος ασφάλισης σε κλάδο κύριας ασφάλισης:

α) τουλάχιστον για 15 έτη (ή 4.500 ημέρες) ασφάλισης, ή

β) τουλάχιστον για 5 έτη (ή 1.500 ημέρες) ασφάλισης, εκ των οποίων τουλάχιστον 2 έτη (ή 600 ημέρες ασφάλισης) εντός της 5ετίας πριν την ημερομηνία ή το έτος έναρξης της αναπηρίας.

Ωστόσο, αν κατά τη διάρκεια της 5ετίας ο ασφαλισμένος έχει επιδοτηθεί για ασθένεια ή ανεργία ή έχει συνταξιοδοτηθεί, η περίοδος αυτή επεκτείνεται για ίσο χρόνο με αυτόν της επιδότησης ή συνταξιοδότησης, ή

γ) τουλάχιστον για 1 έτος (ή 300 ημέρες) ασφάλισης, χωρίς να έχει συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας.

Οι ανωτέρω 300 ημέρες ασφάλισης αυξάνονται προοδευτικά σε 1.500, με την προσθήκη 120 ημερών ασφάλισης για κάθε έτος ηλικίας πέραν του 21ου μέχρι τη συμπλήρωση του 31ου. Για τους ελεύθερους επαγγελματίες που καταβάλλουν εισφορές για κάθε μήνα ασφάλισης, κάθε μήνας ισοδυναμεί με 25 ημέρες ασφάλισης.

² Βλ. και τη με αριθμ. 44/2018 εγκύκλιο του e-ΕΦΚΑ.

Η συμπλήρωση των 120 ημερών κατ' έτος γίνεται με την καταβολή τόσων μηνιαίων εισφορών όσων προβλέπονται στον κάτωθι πίνακα:

Ηλικιακό έτος	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Ημέρες ασφάλισης	420	540	660	780	900	1020	1140	1260	1380	1500
Μήνες ασφάλισης	17	22	27	32	36	41	46	51	56	60

Σημειωτέον ότι, για τους ασφαλισμένους του π. NAT ως χρόνος ασφάλισης για την πλήρωση των ανωτέρω προϋποθέσεων ορίζεται η συνθετική ναυτική υπηρεσία.³

B. Ορισμός και βαθμίδες αναπηρίας – όργανα πιστοποίησης

Με την **παρ. 2 του άρθρου 11Α του ν. 4387** καθιερώνεται ένας **ενιαίος ορισμός της αναπηρίας** και καθορίζονται τα αρμόδια **όργανα πιστοποίησης**.

1. Ορισμός και βαθμός αναπηρίας

Η αναπηρία και ο βαθμός της καθορίζεται από τις **τρεις συνταξιοδοτικές βαθμίδες** των διατάξεων των περ. α', β' και γ' της παρ. 5 του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1951 (Α' 179). Βάσει αυτών προσδιορίζεται **το ποσό της δικαιούμενης εθνικής σύνταξης που αποτελεί τμήμα της αναπηρικής σύνταξης**.

Συγκεκριμένα οι **συνταξιοδοτικές βαθμίδες αναπηρίας** διαμορφώνονται ως εξής:

α) Βαριά αναπηρία ποσοστού 80% και άνω: Ο ασφαλισμένος λογίζεται ως βαριά ανάπηρος αν μετά την υπαγωγή του στην ασφάλιση εξαιτίας πάθησης, βλάβης, ή σωματικής ή πνευματικής εξασθένησης, ετήσιας τουλάχιστον διάρκειας κατά ιατρική πρόβλεψη, δεν μπορεί να κερδίζει από εργασία που ανταποκρίνεται στις δυνάμεις, τις δεξιότητες και τη μόρφωσή του περισσότερο από το 1/5 του ποσού που συνήθως κερδίζει ένας σωματικά και πνευματικά υγιής άνθρωπος ίδιας μόρφωσης.

β) Συνήθης αναπηρία ποσοστού 67% έως 79,99%: Ο ασφαλισμένος λογίζεται ως ανάπηρος αν μετά την υπαγωγή του στην ασφάλιση εξαιτίας πάθησης, βλάβης, ή σωματικής ή πνευματικής εξασθένησης, ετήσιας τουλάχιστον διάρκειας κατά ιατρική πρόβλεψη, δεν μπορεί να κερδίζει από εργασία που ανταποκρίνεται στις δυνάμεις, τις δεξιότητες, τη μόρφωση και τη συνηθισμένη επαγγελματική του απασχόληση, περισσότερο από το 1/3 του ποσού που συνήθως κερδίζει στην ίδια επαγγελματική κατηγορία σωματικά και πνευματικά υγιής άνθρωπος ίδιας μόρφωσης.

³ Για τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης ισχύουν οι οδηγίες της με αριθμ. Φ80000/οικ.10572/223/16-2-2018 (ΑΔΑ: 646Ι465Θ1Ω-ΠΔΖ) εγκυκλίου του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.

γ) Μερική αναπηρία ποσοστού 50,00% έως 66,99% : Ο ασφαλισμένος λογίζεται ως ανάπηρος αν μετά την υπαγωγή του στην ασφάλιση εξαιτίας πάθησης, βλάβης, ή σωματικής ή πνευματικής εξασθένησης, εξάμηνης τουλάχιστον διάρκειας κατά ιατρική πρόβλεψη, δεν μπορεί να κερδίζει από εργασία που ανταποκρίνεται στις δυνάμεις, τις δεξιότητες, τη μόρφωση και τη συνηθισμένη επαγγελματική του απασχόληση, περισσότερο από το 1/2 του ποσού που συνήθως κερδίζει στην ίδια περιφέρεια και επαγγελματική κατηγορία σωματικά και πνευματικά υγιής άνθρωπος ίδιας μόρφωσης.

2. Όργανα πιστοποίησης της αναπηρίας

Οι Υγειονομικές Επιτροπές του ΚΕ.Π.Α. είναι **αποκλειστικά αρμόδιες** για τον προσδιορισμό του ποσοστού της ιατρικής αναπηρίας, αλλά και για την επίδρασή της στην καθολική ικανότητα για άσκηση του συνήθους ή παρεμφερούς επαγγέλματος ή την ανάκτηση της ικανότητας αυτής (ασφαλιστική αναπηρία) για τη συνταξιοδότηση λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο. **Για την κρίση της ασφαλιστικής αναπηρίας λόγω κοινωνικών κριτηρίων ή κριτηρίων αγοράς εργασίας η αρμοδιότητα ανήκει τόσο στο ΚΕ.Π.Α. όσο και στα οικεία ασφαλιστικά όργανα.**

Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 26 το ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας που έχει προσδιοριστεί από το ΚΕ.Π.Α. μπορεί να προσανζηθεί λόγω κοινωνικών κριτηρίων ή κριτηρίων αγοράς εργασίας, κατά τον προσδιορισμό της βαθμίδας αναπηρίας (ιατρικής και ασφαλιστικής).

Το συνολικό ποσοστό της ασφαλιστικής αναπηρίας των ασφαλισμένων δεν μπορεί να ξεπερνά:

- Για τους υπαχθέντες έως 31.12.1992: τις 17 αυτοτελείς ποσοστιαίες μονάδες.
- Για τους υπαχθέντες από 1.1.1993: τις 15 ποσοστιαίες μονάδες επί του ποσοστού που οφείλεται σε ιατρικά κριτήρια. Το ανωτέρω ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας μπορεί να δοθεί εξολοκλήρου ή εν μέρει από το ΚΕ.Π.Α. ή από τα κατά νόμο αρμόδια ασφαλιστικά όργανα του e-ΕΦΚΑ (προϊστάμενος διεύθυνσης).
- Για τους ασφαλισμένους του π. ΟΓΑ και του π. ΝΑΤ – δεδομένου ότι δεν διαχωρίζονταν σε παλαιούς και νέους κατά τον ν. 2084/1992 – γίνεται δεκτό ότι για την εφαρμογή της **συγκεκριμένης και μόνο** διάταξης:

(α) **παλαιοί** θεωρούνται όσοι έχουν υπαχθεί στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα, συμπεριλαμβανομένου του δημοσίου, για πρώτη φορά μέχρι την 31.12.1992.

Ειδικά για ασφαλισμένους του π. ΟΓΑ για να θεωρηθούν ως ασφαλισμένοι μέχρι 31.12.1992, θα πρέπει να υφίσταται ή να έχει γίνει αναγνώριση χρόνου ασφάλισης στον Κλάδο Πρόσθετης Ασφάλισης με καταβολή εισφορών για το διάστημα από 1.1.1988 – 31.12.1992

(β) **νέοι** όσοι έχουν υπαχθεί στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα, συμπεριλαμβανομένου του δημοσίου, για πρώτη φορά μετά την 1.1.1993.

Γ. Χρόνος έναρξης δικαιώματος σε σύνταξη αναπηρίας από κοινή νόσο

Με την **παρ. 3 του άρθρου 11Α του ν. 4387** ως χρόνος έναρξης καταβολής της σύνταξης λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο για όλους τους ασφαλισμένους των ενταχθέντων στον e-ΕΦΚΑ φορέων ορίζεται **η ημερομηνία υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης στον e-ΕΦΚΑ**.

Ειδικότερα, ο ασφαλισμένος υποβάλλει στο ΚΕ.Π.Α.:

- είτε **αίτηση αρχικής αξιολόγησης**, εάν δεν έχει εκδοθεί προηγούμενη πιστοποίηση αναπηρίας ή αυτή έχει λήξει (άρθρο 6 του Κανονισμού).
- είτε **αίτηση παράτασης** εντός του τελευταίου 4μήνου πριν τη λήξη της ισχύουσας πιστοποίησης (άρθρο 7 του Κανονισμού).

Εάν η αίτηση για την πιστοποίηση της αναπηρίας υποβληθεί μετά τη λήξη της Γνωστοποίησης Αποτελέσματος Πιστοποίησης Αναπηρίας (Γ.Α.Π.Α.), η νέα πιστοποίηση ισχύει από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης στο ΚΕ.Π.Α.. Αυτός είναι και ο χρόνος έναρξης των δικαιωμάτων που εξαρτώνται από την πιστοποίηση της αναπηρίας.

Υποβολή αιτήματος για λήψη παροχής εντός 4 μηνών από την έκδοση της Γ.Α.Π.Α.:

Σε αυτή την περίπτωση, η ημερομηνία υποβολής της αίτησης για πιστοποίηση αναπηρίας⁴, λογίζεται ως ημερομηνία υποβολής της αίτησης για χορήγηση της παροχής προς τον e-ΕΦΚΑ.

Η ίδια συνέπεια επέρχεται και στις περιπτώσεις ασφαλισμένων που, μετά από κοινοποίηση απόρριψης από τον ΟΠΕΚΑ αίτησης τους για προνοιακή παροχή που έχουν υποβάλει εντός της ανωτέρω προθεσμίας, υποβάλλουν νέο αίτημα στον e-ΕΦΚΑ εντός 2 μηνών.

Σημειώνεται ότι, εάν η διαδικασία πιστοποίησης του συντάξιμου ποσοστού αναπηρίας εκκινεί σε μεταγενέστερη ημερομηνία, τότε η σύνταξη καταβάλλεται από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της πιστοποίησης αναπηρίας, εφόσον συντρέχουν και οι λοιπές προϋποθέσεις. Κατά τα λοιπά, για την αξιολόγηση και πιστοποίηση αναπηρίας εφαρμόζεται ο Κανονισμός Λειτουργίας του ΚΕ.Π.Α..⁵

Ύπαρξη ασφαλιστικών οφειλών (άρθρο 259 του ν. 4798/2021)

Σε περίπτωση ασφαλιστικών οφειλών που υπερβαίνουν το ανώτατο όριο, όπως ορίζεται στο άρθρο 259 του ν. 4798/2021:

- η **καταβολή** της σύνταξης γίνεται σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις της παρούσας διάταξης, ενώ
- η **παρακράτηση** των οφειλών σύμφωνα με την περ. β' της παρ. 3 της ίδιας διάταξης.

⁴ Βλ. παρ.10 του άρθρου 103 του ν.4961/2022.

⁵ Υ.α. 83779/2022 (Β'4830).

Δ. Διάρκεια καταβολής της σύνταξης λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο

Σύμφωνα με την **παρ. 4 του άρθρου 11Α του ν. 4387**, η σύνταξη λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο **καταβάλλεται για όσο ισχύει η πιστοποίηση από το ΚΕ.Π.Α.**

Εξακολουθούν δε να εφαρμόζονται: (α) **οι γενικές και καταστατικές διατάξεις** που καθορίζουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι προσωρινές συντάξεις αναπηρίας καθίστανται οριστικές για τους ασφαλισμένους κάθε φορέα που εντάχθηκε στον e-ΕΦΚΑ, καθώς και (β) η **παρ. 3 του άρθρου 25 του ν. 2084/1992**⁶.

1. Παράταση καταβολής της σύνταξης

Σε κάθε περίπτωση, η **ευνοϊκή 6μηνη παράταση** καταβολής της σύνταξης λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο **ισχύει για το σύνολο** των συνταξιούχων, εφόσον **σωρευτικά**:

1. έχουν ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω, και
2. έχουν υποβάλει ήδη νέα αίτηση πιστοποίησης στο ΚΕ.Π.Α., πριν την λήξη της προηγούμενης Γ.Α.Π.Α..⁷

2. Παρακράτηση και επιστροφή αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών

Στην παρ. 4 περιγράφεται αναλυτικά η διαδικασία παρακράτησης και επιστροφής των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών συντάξεων:

1. Σε περίπτωση που η νέα πιστοποίηση αναπηρίας φέρει ποσοστό μικρότερο από την προηγούμενη, η **παρακράτηση δεν υπερβαίνει το 20%** της συνολικής παροχής που λαμβάνει μηνιαία ο συνταξιούχος.
2. Σε περίπτωση μη συνέχισης της πιστοποίησης με το προβλεπόμενο ποσοστό αναπηρίας, η επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών γίνεται σύμφωνα τον **Κ.Ε.Δ.Ε.**⁸

Ε. Αυτεπάγγελτος έλεγχος

Με την **παρ. 5 του άρθρου 11Α του ν. 4387/2016** θεμελιώνεται η αρμοδιότητα των οργάνων του e-ΕΦΚΑ: (α) για αυτεπάγγελτο έλεγχο **οποτεδήποτε** των προϋποθέσεων λήψης σύνταξης αναπηρίας από κοινή νόσο, καθώς και (β) για υποβολή προς το ΚΕ.Π.Α. αιτήματος επανεξέτασης του ασφαλισμένου.

⁶ Όπως αντικαταστάθηκαν από το άρθρο 8 του ν. 3863/2010.

⁷ Η ενημέρωση για την υποβολή της αίτησης γίνεται **αυτόματα** μέσω της Εθνικής Πύλης Αναπηρίας.

⁸ Βλ. ν. 4978/2022 (Α'199).

ΣΤ. Λήξη δικαιώματος

Με την **παρ. 6 του άρθρου 11Α του ν. 4387/2016** το δικαίωμα χορήγησης σύνταξης αναπηρίας από κοινή νόσο παύει να ισχύει κατά τον **χρόνο λήξης τελευταίας πιστοποίησης αναπηρίας**, η οποία:

- (α) δεν έχει παραταθεί σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 11Α,
- (β) έχει παραταθεί 6 μήνες και δεν έχει εκδοθεί ακόμα νέα,
- (γ) έχει εκδοθεί νέα πιστοποίηση, αλλά το συνολικό ποσοστό αναπηρίας με βάση τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 11Α δεν είναι συντάξιμο.

Στις περιπτώσεις αυτεπάγγελτου ελέγχου των προϋποθέσεων, βάσει της παρ. 5, η σύνταξη παύει να χορηγείται όταν διαπιστωθεί μη πλήρωση του συντάξιμου συνολικού ποσοστού αναπηρίας.

Ζ. Αναπηρία προγενέστερη της πρώτης υπαγωγής στην ασφάλιση

Με την **παρ. 7 του άρθρου 11Α του ν. 4387/2016** επαναλαμβάνεται ο κανόνας ότι: **η αναπηρία πρέπει να είναι μεταγενέστερη της υπαγωγής στην ασφάλιση.**

Σε περίπτωση **προϋπάρχουσας αναπηρίας**⁹, ο ασφαλισμένος μπορεί να θεωρηθεί άτομο με αναπηρία:

- (α) αν η **αναπηρία επιδεινώθηκε** ή εμφανίστηκαν **νέες παθήσεις**, μετά την υπαγωγή, και
- (β) το **ποσοστό επιδείνωσης** (της αρχικής) φτάνει τουλάχιστον το 40% της αναπηρίας βάσει της οποίας ζητεί τη χορήγηση σύνταξης.

Σε αυτές τις περιπτώσεις οι γνωματεύσεις των υγειονομικών επιτροπών των ΚΕ.Π.Α. προσδιορίζουν **το ποσοστό της προϋπάρχουσας αναπηρίας και το ποσοστό επιδείνωσης της ή των νέων παθήσεων που έχουν εν τω μεταξύ επισυμβεί στον ασφαλισμένο.**

Συγκεκριμένα, το ποσοστό επιδείνωσης ανά βαθμίδα αναπηρίας πρέπει να ανέρχεται σε :

- α) τουλάχιστον 20%: όταν η προϋφιστάμενη αναπηρία ήταν μερική (50% έως 66,99%),
- β) τουλάχιστον 26,8%: όταν η προϋφιστάμενη αναπηρία ήταν συνήθης (67% έως 79,99%),
- γ) τουλάχιστον 32%: όταν η προϋφιστάμενη αναπηρία ήταν βαριά (80% και άνω).

Η βαθμίδα στην οποία κατατάσσεται ο ασφαλισμένος καθορίζεται από το ποσοστό επιδείνωσης της αναπηρίας του δικαιούχου, και με βάση αυτή του χορηγείται η εθνική σύνταξη.

⁹ Δηλαδή, αναπηρίας που προϋπήρχε της υπαγωγής στην ασφάλιση.

Η. Καταργούμενες διατάξεις

Με την παρ. 2 του άρθρου 26 του ν. 4997/2022 καταργείται κάθε αντίθετη διάταξη που αφορά προϋποθέσεις συνταξιοδότησης από κοινή νόσο **με εξαίρεση τις αντίστοιχες διατάξεις του π. ΟΓΑ** που εξακολουθούν ισχύουσες μέχρι 31.12.2023.

Σημειωτέον ότι η διακοπή της ασφαλιστέας επαγγελματικής δραστηριότητας είναι αναγκαία για τη χορήγηση της σύνταξης αναπηρίας, καθότι μετά την απονομή ο έλεγχος γίνεται για την εξακολούθηση πλήρωσης των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας από ήδη συνταξιούχο.

Ενδεικτικά, αναφέρονται οι διατάξεις του άρθρου 23 του ν.4488/2017, οι οποίες δεν αφορούν ασφαλισμένους που αιτούνται για πρώτη φορά σύνταξης αναπηρίας, οι οποίοι επίσης πρέπει να έχουν διακόψουν την εργασία τους για να συνταξιοδοτηθούν, αλλά **ήδη συνταξιούχους λόγω ψυχικής ή νοητικής αναπηρίας ποσοστού άνω του 50%**, που αναλαμβάνουν μισθωτή απασχόληση ή αυτοαπασχολούνται για λόγους ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης και κοινωνικής επανένταξης και η κρίση αυτή πιστοποιείται με **γνωμάτευση μονάδας ψυχικής υγείας** του αντίστοιχου Τομέα Ψυχικής Υγείας, που ισχύει για 3 έτη¹⁰.

Θ. Μεταβατικές διατάξεις

Με την παρ. 3 του άρθρου 26 του ν. 4997/2022, ορίζεται μεταβατικό στάδιο ένταξης των ασφαλισμένων του π. ΟΓΑ στις ενιαίες διατάξεις για την αναπηρία από κοινή νόσο. Συγκεκριμένα, μέχρι τις 31.12.2023, συνεχίζουν να ισχύουν οι γενικές, ειδικές και καταστατικές προϋποθέσεις χορήγησης σύνταξης λόγω αναπηρία¹¹.

Από 1.1.2024 έως 31.12.2024, ο π. ΟΓΑ υπάγεται για πρώτη φορά στο νέο ενιαίο καθεστώς της αναπηρίας, **με την διαφορά ότι για το έτος 2024 το ελάχιστο ποσοστό αναπηρίας ορίζεται σε 59%** που απαιτείται για την χορήγηση σύνταξης αναπηρίας από κοινή νόσο και η βαθμίδα της μερικής αναπηρίας είναι ποσοστού 59% έως και 66,99%.

Από 1.1.2025 γίνεται **πλήρης ένταξη** στις νέες βαθμίδες αναπηρίας και το ελάχιστο ποσοστό, και γι' αυτή την κατηγορία ασφαλισμένων ορίζεται το 50%.

Ι. Πεδίο εφαρμογής

Οι διατάξεις του άρθρου 26 του ν. 4997/2022, σύμφωνα και με την παρ. 4, καταλαμβάνουν τις αιτήσεις για σύνταξη αναπηρίας από κοινή νόσο που υποβάλλονται από 25.11.2022 από τους ασφαλισμένους των ενταχθέντων στον e-ΕΦΚΑ φορέων.

Ειδικότερα:

¹⁰ Βλ. τις διατάξεις του ν. 2716/1999 (Α' 96).

¹¹ Βλ. άρθρο 6 του ν. 2458/1997 (Α' 15).

- Οι **εκκρεμείς**, κατά την 25.11.2022, αιτήσεις απονομής σύνταξης αναπηρίας για πρώτη φορά καθώς και **αιτήσεις παράτασης σύνταξης λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο** εξετάζονται και με τις παρούσες ρυθμίσεις. Εξυπακούεται ότι στις παρατάσεις συντάξεων αναπηρίας εφαρμόζονται κατ' αρχήν οι προϊσχύουσες διατάξεις.
- Ασφαλισμένος που αιτείται για πρώτη φορά τη χορήγηση αναπηρικής σύνταξης από 25.11.2022 και έπειτα, υπάγεται στις διατάξεις του άρθρου 26.
- Ασφαλισμένος που ελάμβανε αναπηρική σύνταξη, η οποία είχε διακοπεί (π.χ. λόγω εργασίας ή λόγω μη συντάξιμου ποσοστού αναπηρίας) και αιτείται τη χορήγηση αναπηρικής σύνταξης από 25.11.2022 και έπειτα, υπάγεται στις διατάξεις του άρθρου 26.
- Δικαιούχος αναπηρικής σύνταξης, του οποίου η πιστοποίηση αναπηρίας παρατείνεται από την επομένη της λήξης της προηγούμενης πιστοποίησης, και άρα δεν έχει κενό διάστημα: Στην περίπτωση αυτή, πρόκειται για παράταση του δικαιώματος, και ως εκ τούτου δεν ελέγχονται εκ νέου οι χρονικές προϋποθέσεις χορήγησης της σύνταξης, και το δικαίωμα σε σύνταξη παρατείνεται εφόσον από την πιστοποίηση προκύπτει συντάξιμο ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 50%. Εάν το ποσοστό αναπηρίας της νεότερης πιστοποίησης είναι μικρότερης βαθμίδας αναπηρίας, το ποσό της σύνταξης αναπροσαρμόζεται με βάση αυτή (βλ. ανωτέρω).
- Δικαιούχος αναπηρικής σύνταξης, του οποίου η πιστοποίηση αναπηρίας δεν παρατείνεται από την επομένη της λήξης της προηγούμενης πιστοποίησης, και άρα έχει κενό διάστημα χωρίς πιστοποίηση από το ΚΕ.Π.Α: Στην περίπτωση αυτή, το δικαίωμα δεν παρατείνεται, και ελέγχεται η δυνατότητα χορήγησης νέας αναπηρικής σύνταξης με βάση το άρθρο 26.
- **Κατ' παρέκκλιση του Κανονισμού και μόνο μέχρι 31.12.2023**, στις περιπτώσεις :
 1. παράτασης αναπηρικής σύνταξης, ή
 2. λήξης αναπηρικής σύνταξης κατόπιν έκδοσης δικαστικής απόφασης

για τις οποίες δεν έχει χωρήσει υποβολή αίτησης προς το ΚΕ.Π.Α. από 16.9.2022 ή έχει γίνει εκπρόθεσμα, ο e-ΕΦΚΑ έως και την ανωτέρω ημερομηνία (31.12.2023) μπορεί να παραπέμψει προς ιατρική αξιολόγηση στο ΚΕ.Π.Α. τις σχετικές περιπτώσεις κατά παρέκκλιση της οριζόμενης στην ανωτέρω Υ.Α. διαδικασίας.

Η κατά τα ανωτέρω αντιμετώπιση των εξαντλητικά αναφερόμενων περιπτώσεων γίνεται σύμφωνα με την υ.α. 85469 (Β' 5735) με τροποποίηση του άρθρου 30 της Υ.Α. 83779/2022 «Κανονισμός Λειτουργίας του ΚΕ.Π.Α.» (Β' 4830). Αποσκοπεί δε στο να μην υφίσταται απώλεια αναπηρικών συντάξεων που οφείλεται σε λόγους ελλιπούς ενημέρωσης των δικαιούχων ως προς την υποχρεωτικότητα υποβολής σχετικής αίτησης προς αξιολόγηση προς το ΚΕ.Π.Α. από 16.9.2022 και εφεξής (χρόνος έναρξης ισχύος του νέου Κανονισμού Λειτουργίας του ΚΕ.Π.Α.).

Η ημερομηνία υποβολής της αίτησης αποτελεί πλέον και την ημερομηνία έναρξης της πιστοποίησης της αναπηρίας από το ΚΕ.Π.Α. Παράδειγμα αποτελεί, προκειμένου για παράταση αναπηρικής σύνταξης, η ύπαρξη κενού χρονικού διαστήματος πιστοποίησης αναπηρίας μεταξύ των δύο Γ.Α.Π.Α.

Η αξιολόγηση από την αρμόδια Υ.Ε. βασίζεται στα στοιχεία του υπάρχοντος Ιατρικού Εισηγητικού Φακέλου και του Διοικητικού Φακέλου Αξιολόγησης που τηρείται στο ΚΕ.Π.Α. Η Υ.Ε. δύναται να ζητήσει την προσκόμιση επιπλέον δικαιολογητικών βάσει της περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 23.

Από 01.01.2024 για την παράταση της ισχύουσας Γ.Α.Π.Α. από την επομένη της λήξης της, απαιτείται υποχρεωτικά η υποβολή αίτησης παράτασης πριν τη λήξη αυτής, σύμφωνα με το άρθρο 7 της Υ.Α. 83779/2022.

Ο πολίτης μπορεί να υποβάλει την αίτηση έως και 4 μήνες πριν την λήξη της Γ.Α.Π.Α., με καταληκτική προθεσμία την τελευταία μέρα ισχύος της. Σε περίπτωση που η αίτηση δεν υποβληθεί πριν τη λήξη ο πολίτης υποβάλλει μέσω της Εθνικής Πύλης Αναπηρίας «Νέα – Αρχική Αίτηση», βάσει της ημερομηνίας της οποίας θα πιστοποιηθεί η αναπηρία.

Ακόμα και αν εκκρεμεί δικαστική απόφαση για την χορήγηση σύνταξης αναπηρίας για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, εξακολουθεί να υφίσταται η υποχρέωση του πολίτη να υποβάλει αίτηση προς το ΚΕ.Π.Α. προκειμένου για πιστοποίηση αναπηρίας για επόμενο από εκείνο που εκκρεμεί η δικαστική απόφαση χρονικό διάστημα. Επισημαίνεται τέλος και η διαδικασία του άρθρου 10 της Υ.Α. 83779/2022 με την οποία ΑΠΡΟΘΕΣΜΑ οι υπηρεσίες μπορούν να αιτούνται διευκρινήσεων επί εκδοθείσας Γ.Α.Π.Α. κατόπιν δικαστικής εντολής.

Πέραν των ανωτέρω ειδικών περιπτώσεων στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 26 του ν. 4997/2022 εμπίπτουν και περιπτώσεις συνταξιούχων στους οποίους είχε διακοπεί η καταβολή της σύνταξης λόγω πιστοποίησης ποσοστού αναπηρίας μικρότερου του προβλεπόμενου από τις οικείες καταστατικές διατάξεις (π.χ. περίπτωση ασφαλισμένου μέχρι 31.12.1992 του π. ΟΑΕΕ με πιστοποιημένη αναπηρία μικρότερη του 67%). Στην περίπτωση αυτή εφόσον το ποσοστό πιστοποίησης ανέρχεται σε 50% και άνω και δεν έχει εκδοθεί απορριπτική απόφαση, τα οικονομικά αποτελέσματα εκκινούν από την έναρξη ισχύος των νέων διατάξεων και για όσο χρόνο είναι εν ισχύ η σχετική Γ.Α.Π.Α. Εάν είχε απορριφθεί η σχετική αίτηση απαιτείται νέα αίτηση όπου τα οικονομικά αποτελέσματα δεν μπορούν να ανατρέξουν σε χρόνο προγενέστερο της υποβολής της αίτησης. Η σύνταξη χορηγείται για όσο χρονικό διάστημα είναι εν ισχύ η Γ.Α.Π.Α.

Σε περίπτωση νέας κρίσης, χωρίς διακοπή της σύνταξης, **από την οποία προκύπτει μεταβολή βαθμίδας αναπηρίας**, το ύψος της εθνικής σύνταξης αναπροσαρμόζεται αναλόγως με το νέο ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας και εξακολουθούν να καταβάλλονται η ανταποδοτική σύνταξη και τυχόν προσωπική διαφορά που υπάρχει.

Για συντάξεις του π. ΟΓΑ που έχουν χορηγηθεί ή η καταβολή τους ανατρέχει έως την 31.12.2016, εφόσον δεν υπόκεινται σε επανυπολογισμό ακόμα και επί μεταβολής του ποσοστού αναπηρίας δεν μεταβάλλεται το ποσό της σύνταξης.

Για συντάξεις που υπολογίζονται από 1.1.2017 σύμφωνα με το άρθρο 99 του ν. 4387/2016 (κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 7 και 27 του ν. 4387/2016), η εθνική σύνταξη υπολογίζεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 4 του άρθρου 7 του ίδιου νόμου.

Σε περίπτωση διακοπής αναπηρικής σύνταξης που έχει χορηγηθεί πριν την 13.5.2016 ή μεταβολής των ασφαλιστικών στοιχείων όπως προσμέτρηση νέου χρόνου ασφάλισης σε σύνταξη αναπηρίας πριν την 13.5.2016 που έχει επανυπολογισθεί, τότε όταν επαναχορηγηθεί η σύνταξη θεωρείται νέα σύνταξη αναπηρίας και κρίνεται ως προς τις προϋποθέσεις χορήγησης και ως προς τον τρόπο υπολογισμού με τις διατάξεις που ισχύουν κατά την ημερομηνία της νέας αίτησης και τυχόν προσωπική διαφορά από τον παλιό υπολογισμό παύει να καταβάλλεται.

Δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 26 του ν. 4997/2022:

α) Περιπτώσεις ασφαλισμένων του Δημοσίου που καλύπτονται από τις διατάξεις του π.δ. 169/2007 οι οποίες εξακολουθούν ισχύουσες.

Οι δημόσιοι υπάλληλοι, λειτουργοί και οι στρατιωτικοί που απολύονται ή αποστρατεύονται, αντίστοιχα, εξαιτίας σωματικής ή διανοητικής ανικανότητας μη οφειλόμενης στην υπηρεσία, αφετέρου και όσοι εκ των ανωτέρω απομακρύνονται ή αποστρατεύονται λόγω τραύματος ή νόσου οφειλόμενου στην υπηρεσία ή σε υπηρεσία που επάγεται αυξημένο κίνδυνο ή από απρόοπτο συμβάν κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας τους εξακολουθούν να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του π.δ.169/2007.

Ωστόσο, σημειώνεται ότι το άρθρο 26 εφαρμόζεται και σε περίπτωση δημοσίων υπαλλήλων, που παραιτούνται ή απολύονται για άλλους λόγους (όχι λόγω ανικανότητας και όχι λόγω συνταξιοδότησης) οι οποίοι πιστοποιούνται μετά την αποχώρησή τους από το Δημόσιο ως άτομα με αναπηρία από το ΚΕ.Π.Α. Για παράδειγμα, δημόσιος υπάλληλος που παραιτείται 01.01.2023 και πιστοποιείται από το ΚΕ.Π.Α. ως άτομο με αναπηρία 80% από 01.06.2023 έως 31.12.2024, με τελευταίο φορέα ασφάλισης το Δημόσιο, δύναται να αιτηθεί τη χορήγηση σύνταξης λόγω αναπηρίας με τις διατάξεις του άρθρου 26, για το χρονικό διάστημα που ισχύει η πιστοποίησή του. Στην περίπτωση αυτή, δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις μονιμοποίησης της αναπηρικής σύνταξης, οι οποίες ρητώς δεν εφαρμόζονται στους ασφαλισμένους δημοσίου.

β) Οι μέχρι 31.12.2023 υποβαλλόμενες αιτήσεις συνταξιοδότησης αναπηρίας ασφαλισμένων του π. ΟΓΑ που έως την ανωτέρω ημερομηνία κρίνονται με βάση τις διατάξεις του π. ΟΓΑ (ν.2458/1997 όπως ισχύει). Από 1.1.2024 ισχύει το προβλεπόμενο από τις κοινοποιούμενες διατάξεις μεταβατικό στάδιο. Επομένως για αιτήσεις από 25.11.2022 έως 31.12.2023 η έναρξη συνταξιοδότησης γίνεται με τις καταστατικές διατάξεις του π. ΟΓΑ ειδάλλως απορρίπτονται.

Τέλος, επισημαίνεται ότι οι κοινοποιούμενες διατάξεις του άρθρου 26 του ν.4997/2022 που καθορίζουν το πλαίσιο λήψης σύνταξης αναπηρίας από κοινή νόσο, ισχύουν παράλληλα με τις λοιπές διατάξεις που καθορίζουν τους όρους και τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω θανάτου ατόμων με αναπηρία ή συνταξιοδότησης λόγω γήρατος ασφαλισμένων που προστατεύουν άτομα με αναπηρία. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρονται οι διατάξεις :

- του άρθρου 12 του ν.4387/2016 για τη συνέχιση λήψης σύνταξης θανάτου από δικαιούχα τέκνα και μετά τη συμπλήρωση του 24^{ου} έτους σε περίπτωση που κρίνονται ανίκανα για κάθε βιοποριστικό επάγγελμα πριν τη συμπλήρωση του ανωτέρω ορίου ηλικίας .

- Του άρθρου 144 του ν.3655/2008 προκειμένου για τη συνταξιοδότηση μητέρων/χήρων πατέρων ανικάνων για κάθε βιοποριστική εργασία τέκνων .
- Του άρθρου 2 του π.δ. 334/1988 όπως ισχύουν και αφορούν τη συνταξιοδότηση από τον ΟΓΑ τέκνων αναπήρων ασφαλισμένων ή συνταξιούχων.

Και στις περιπτώσεις αυτές η αναπηρία πιστοποιείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό Λειτουργίας του ΚΕ.Π.Α.

**Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ**

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΑΚΛΟΓΛΟΥ

Εσωτερική Διανομή:

- 1. Γραφείο Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης*
- 2. Γραφείο Υφυπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης*
- 3. Γραφείο Γεν. Γραμματέα Κοινωνικών Ασφαλίσεων*
- 4. Γραφείο Υπηρεσιακής Γραμματέως*
- 5. Προϊσταμένη Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνικής Ασφάλισης*
- 6. Όλες οι Διευθύνσεις της ΓΓΚΑ*